

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Éghajlatváltozás – nemzetközi tárgyalások (A Fenntartható Fejlődés Megfigyelőközpontjának saját kezdeményezésű véleménye)

(2009/C 77/19)

2008. január 16–17-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Éghajlatváltozás – nemzetközi tárgyalások.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció (A Fenntartható Fejlődés Megfigyelőközpontja) 2008. szeptember 2-án elfogadta véleményét. (Előadó: Frederic Adrian OSBORN.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. szeptember 17–18-án tartott, 447. plenáris ülésén (a 2008. szeptember 17-i ülésnapon) 130 szavazattal 3 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és ajánlások

1.1 Az éghajlatváltozás a XXI. század egyik legfőbb kihívása a világ számára. A katasztrófális változások elkerülése érdekében jelentősen csökkenteni kell a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátást, a fejlett országok tekintetében ez azt jelenti, hogy a kibocsátásokat az évszázad közepéig az 1990-es szint 60–80 %-ával kell csökkenteni.

1.2 A 2007 decemberében Bali szigetén megkezdett nemzetközi éghajlat-változási tárgyalások kulcsfontosságúak, mivel döntően meghatározzák a 2020-ig világszerte meghozott intézkedések körét. Létfontosságú, hogy e tárgyalások 2009-ben, Koppenhágában sikeresen lezáruljanak.

1.3 Az EU kötelezettséget vállalt, hogy 2020-ig az 1990-es szinthez képest 20 %-kal csökkenti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és a tárgyalások során felajánlotta, hogy ezt a vállalását az 1990-es szinthez képest 30 %-ra növeli, ha más országok is ehhez mérhető kötelezettségvállalásokat tesznek. Az Európai Bizottság ezt követően a 2008. január 23-i energiaügyi csomagban további javaslatokat tett arra nézve, milyen intézkedésekkel érhető el a 20/30 százalékos kibocsátáscsökkentési célkitűzés.

1.4 Az EGSZB határozottan támogatja az Unió által a tárgyalásokban vállalt kezdeményező szerepet, és különösen azt, hogy a tárgyalások előmozdítása érdekében egyoldalú kötelezettséget vállalt, hogy 2020-ig 20 %-os kibocsátáscsökkentést ér el.

1.5 Úgy véljük ugyanakkor, hogy az éghajlatváltozás olyan komoly kihívást támaszt, hogy mindent meg kell tenni az előrehaladás érdekében. Az EU-nak tehát a 2020-ra feltételesen felajánlott 30 %-os csökkentést kellene célul kitűznie, a tárgyalások során pedig annak elérésére kellene törekednie, hogy a többi fejlett ország is ehhez hasonló kötelezettségvállalásokat tegyen, és a feltörekvő gazdaságok, amelyek kibocsátása gyors ütemben növekszik, szintén jelentős kötelezettségeket vállaljanak.

1.6 Ahhoz, hogy a tárgyalásokon a lehető legnagyobb befolyást gyakorolhassa, a kötelezettségvállalások teljesítése révén az

EU-nak bizonyítania kell hitelességét. A célul kitűzött 20 %-os csökkentés elérésére irányuló intézkedéscsomagnak 2008 végére hatályba kell lépnie.

1.7 Úgy véljük, hogy a valódi célunk 2020-ig a 30 %-os csökkentés elérése kell, hogy legyen, és ennek érdekében mind uniós, mint tagállami szinten további intézkedésekre lehet szükség. Mielőbbi lépéseket sürgetünk a 30 %-os csökkentési cél elérését célzó második intézkedéscsomag kidolgozásához.

1.8 Várakozással tekintünk az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról szóló új európai bizottsági javaslatok elébe, és azt ajánljuk, hogy ennek kiegészítéseként minden tagállam dolgozzon ki saját nemzeti alkalmazkodási stratégiát is.

1.9 Új kezdeményezések kidolgozását javasoljuk az éghajlatváltozás enyhítése és az ahhoz való alkalmazkodás területét érintő kapacitásépítés és technológiaátadás támogatására.

1.10 Az éghajlatváltozásra való megfelelő válaszadás jelentős világgazdasági változásokat, valamint pénzügyi forrásráfordítást igényel. További elemzést javasolunk a szükséges erőforrások mértéke, valamint a ráfordítások kezeléséhez szükséges köz-, illetve magánapparátusok tekintetében. Megítélésünk szerint a szükséges erőfeszítések és irányítás mértékének a második világháborút követő európai újjáépítést szolgáló Marshall-tervéhez foghatónak kell lennie. Ezúttal azonban az Unió lenne a szükséges terv fő kezdeményezője.

1.11 Pénzügyi forrásokra lesz szükség például a fejlődő országok hatáserőssítési és alkalmazkodási intézkedéseinek támogatására. Az egyik lehetséges forrás a tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM) kiterjesztése, a kritériumokat és a végrehajtást azonban szigorítani kell. A szükséges többletforrások egy részét Európa a szén-dioxid-kibocsátási jogok elárverezéséből származó bevételekből fedezhetné.

1.12 Minden szinten mindenféle hatóság fellépésére, valamint a fogyasztók és a nagyközönség közreműködésére is szükség van.

1.13 Az EU kulcsfontosságú szerepet játszik e nagyszabású átalakítás irányításában és lebonyolításában. Minden uniós intézményt sürgetünk, hogy lehetőségeihez mérten aktívan vegyen részt az uniós éghajlat-változási célkitűzések megvalósításában. Az EGSZB minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy mozgósítsa a civil társadalmat nagy közös vállalkozásunk támogatására.

1.14 Míhamarabb ki kell alakítani az eljövendő másfél év nemzetközi tárgyalásai során elérendő globális megállapodás paramétereit annak érdekében, hogy a politikai erőfeszítéseket a kihívás kommunikálására, illetve arra lehessen összpontosítani, hogy világszerte, a társadalom minden rétegétől megszerezzük a végrehajtandó változásokhoz szükséges támogatást, bizalmat és elkötelezettséget. Ezt a megállapodást nem lehet zárt ajtók mögött megkötöni – a társadalom minden részét be kell vonni a folyamatba. Az éghajlatváltozás csökkentését célzó intézkedéseknek reálisnak, gazdasági és szociális értelemben helytállóknak és az előirányzott határidő alatt megvalósíthatóknak kell lenniük.

2. Háttér

2.1 Az éghajlatváltozás a XXI. század egyik legfőbb kihívása a világ számára. Az éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoport (IPCC) 2007-ben kiadott negyedik jelentésében részletesen leírta mindazon változásokat, amelyek az emberi tevékenység révén kibocsátott üvegházhatású gázok mennyiségének az elmúlt kétszáz évben történt drámai növekedése miatt következtek be, és figyelmeztetett arra, hogy további aggasztó változásokra számíthatunk, ha az elkövetkező években nem lépünk fel sürgősen a globális kibocsátások csökkentése ellen. Az IPCC javaslata szerint a katasztrofális hatások elkerülése érdekében világszinten arra kellene törekedni, hogy a globális átlaghőmérséklet legfeljebb 2 °C-kal haladja meg az iparosodás előtti szintet. E cél elérése érdekében jelentősen csökkenteni kell majd a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A fejlett országok tekintetében ez azt jelenti, hogy a kibocsátásokat az évszázad közepéig az 1990-es szint 60–80 %-val kell csökkenteni.

2.2 A nemzetközi közösség az elmúlt húsz év során igyekezett az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését célzó közös fellépésről megállapodni. 1992-ben Rióban elfogadták az Éghajlat-változási Keretegyezményt, ezt 1997-ben megerősítették a kiotói jegyzőkönyvvel, amely az aláíró országokat arra kötelezte, hogy bizonyos erőfeszítéseket tegyenek a kibocsátások 2012-ig való csökkentése érdekében. Széles körben elismerik azonban, hogy ezek a megállapodások és fellépések csak a kezdetet jelentik, és hogy az évszázad közepéig kitűzött cél eléréséhez az elkövetkező években sokkal határozottabb és átfogóbb fellépésre lesz szükség. A 2007 decemberében Bali szigetén megkezdett nemzetközi éghajlat-változási tárgyalások tehát kulcsfontosságúak, mivel döntően meghatározzák majd a 2020-ig világszerte meghozandó intézkedések körét. Létfontosságú, hogy e tárgyalások 2009-ben Koppenhágában sikeresen lezáruljanak.

2.3 **A 2020-ig elérendő célok.** A bali menetrend az IPCC 4. jelentésének egyik fejezetére hivatkozik, amely kimutatja, hogy a fejlett országoknak 2020-ig az 1990-es szinthez képest 25–40 %-os nagyságrendű csökkentést kell végrehajtaniuk ahhoz, hogy elérhető legyen a hosszú távú cél, azaz a globális

felmelegedés az iparosodás előtti szintet legfeljebb 2 fokkal haladja meg.

2.4 Nyilvánvaló, hogy abszolút értékben a fejlett országoknak kell jelentősen csökkenteniük kibocsátási szintjeiket, hiszen ők voltak és ma is ők azok, akik a legnagyobb egy főre eső értékkel járulnak hozzá az éghajlatváltozáshoz. Európának be kell töltenie a szerepét. Az Egyesült Államokat rá kell venni, hogy újra vegyen részt a nemzetközi stratégiában, és tegyen valódi kötelezettségvállalásokat kibocsátása csökkentésére. Oroszországnak a kiotói fordulóban vállaltnál realisabb célkitűzést kell elfogadnia.

2.5 Az Európai Unió fontos szerepet tölt be e tárgyalásokon. A Tanács által elfogadott hosszú távú jövőkép szerint a fejlett országok 2050-ig 60-80 %-kal csökkentenék a kibocsátásaikat. E hosszú távú cél elérésére irányuló ideiglenes intézkedés gyanánt Európa kötelezettséget vállalt, hogy 2020-ig az 1990-es szinthez képest 20 %-kal csökkenteni az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és a tárgyalások során felajánlotta, hogy ezt a vállalását az 1990-es szinthez képest 30 %-ra növeli, ha más országok is ehhez mérhető kötelezettségvállalásokat tesznek. Az Európai Bizottság ezt követően a 2008. január 23-i energiaügyi csomagban további javaslatokat tett arra nézve, milyen intézkedésekkel érhető el a 20, illetve a 30 százalékos kibocsátáscsökkentési célkitűzés.

2.6 Az is egyre nagyobb jelentőségre tesz szert, hogy a fejlődő országok maguk is komoly kötelezettségeket vállalnak az éghajlatváltozás megfékezése érdekében. Kína, India, Brazília és még néhány más feltörekvő gazdaság már most is jelentős kibocsátónak számít, illetve rohamléptekkel halad az e felé vezető úton, ezért fontos, hogy gazdaságukat úgy irányítsák, hogy kibocsátásuk növekedésének üteme jóval a szokványos gazdasági modell által diktált szint alatt maradjon.

2.7 A tárgyalófelek szándékai szerinti globális megállapodás lényege az, hogy a fejlett országok egyfelől elkötelezzék magukat a saját kibocsátásuk csökkentését szolgáló, kihívást jelentő célok és intézkedések mellett, másrésztől pénzügyi és technológiai támogatást nyújtsanak a fejlődő országoknak kötelezettségvállalásuk fejében, amelynek értelmében fejlődésüket és növekedésüket oly módon irányítják, hogy a lehető legnagyobb mértékben korlátozzák az üvegházhatásúgáz-kibocsátás növekedését.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB a maga részéről a kezdetektől követte mind a tárgyalások általános fejleményeit, mind pedig az uniós kötelezettségvállalások teljesítése érdekében előterjesztett európai bizottsági intézkedéscsomagot. Annak érdekében, hogy a tárgyalásokról első kézből származó információkkal rendelkezzen, az európai delegáción belül kisebb, az európai civil társadalom képviselőiből álló saját küldöttséggel képviseltette magát a keretegyezményt aláíró felek Balin megrendezett konferenciáján és az ezt követő bonni találkozón is. Az EGSZB ezenkívül felhasználja a többi vezető ország civil társadalmi szervezeteivel és csoportosulásaival meglévő kapcsolatait ezen országok álláspontjának, valamint annak részletesebb feltérképezésére, hogy a civil társadalom milyen szerepet játszhat a megegyezés és a végrehajtás előmozdításában.

3.2 Az EGSZB számos különálló véleményben foglalkozik az éghajlat- és energiaügyi kérdésekről szóló európai bizottsági intézkedéscsomag egyes elemeivel, ezeket ebben az általános véleményben összefoglalja, és adott esetben hivatkozik rájuk. Saját kezdeményezésű véleményében most áttekinti a tárgyalások előrehaladását és perspektíváit, illetve ezen belül Európa szerepét. A vélemény elfogadását követően az EGSZB kísérőrendevényeket kíván szervezni a tervek szerint 2008. decemberben Poznańban és a 2009. decemberben, Koppenhágában rendezendő tárgyalási fordulókkal annak érdekében, hogy a civil társadalom reagálni tudjon a folyamatban lévő tárgyalásokra.

3.3 A tárgyalások Balin elfogadott útterve négy alapkövet határozott meg:

- kötelezettségvállalás az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2020-ig való csökkentését és az éghajlatváltozás enyhítéséhez való hozzájárulást szolgáló nemzeti célok és intézkedések mellett;
- az elkerülhetetlen éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás irányítását célzó intézkedések;
- a technológiaátadásnak, valamint az éghajlatváltozás enyhítését és az ahhoz való alkalmazkodást szolgáló kapacitás növelésének támogatását célzó intézkedések;
- az enyhítési és alkalmazkodási intézkedések, a technológiaátadás stb. megfelelő finanszírozásának biztosítása.

3.4 Véleményünk megjegyzései e négy alapkőre épülnek.

4. Az éghajlatváltozás nagyobb arányú mérséklése a kibocsátások korlátozásával vagy csökkentésével (1. alapkő)

4.1 **Célok.** Az EGSZB egyetért az IPCC azon értékelésével, hogy a fejlett országoknak az 1990-es szinthez képest 25–40 %-os nagyságrendű kibocsátáscsökkentése 2020-ig kellően ambiciózus célkitűzést jelent. A jelenlegi állás szerint ennél nagyobb csökkentés 2020-ig valószínűleg nem is lehet elérni.

4.2 Az EGSZB határozottan támogatja az Unió által a tárgyalásokban vállalt kezdeményező szerepet. Elismeréssel adózunk az EU-nak azért, hogy a tárgyalások előmozdítása érdekében jó példával elől járva egyoldalú kötelezettséget vállalt, hogy 2020-ig 20 %-os csökkentést ér el. Megítélésünk szerint azonban az éghajlatváltozás olyan komoly kihívást jelent, hogy mindent meg kell tenni a 2020-ra feltételeesen felajánlott 30 %-os csökkentés megvalósítása érdekében, a tárgyalások során pedig annak elérése kell törekedni, hogy a többi fejlett ország is ehhez hasonló kötelezettségvállalásokat tegyen, és a feltörekvő gazdaságok, amelyek kibocsátása gyors ütemben növekszik, szintén jelentős kötelezettségeket vállaljanak.

4.3 Ha a tárgyalásokon végül az EU csak 20 %-os és a többi ország is hasonlóan alacsony szintű kibocsátáscsökkentést vállal, az véleményünk szerint súlyos kudarccal ér fel.

4.4 **Végrehajtás.** Az Európai Bizottság által az éghajlat- és energiaügyi csomagban javasolt intézkedések nagyon kedvező és konstruktív végrehajtási tervet jelentenek az EU számára ahhoz, hogy teljesítse 2020-ra vállalt 20 %-os csökkentési célkitűzését. Az EGSZB különálló véleményeket dolgozott ki a terv egyes elemeiről. Az EGSZB általában véve a terv összes elemét támogatja, az alábbi fenntartásokkal:

- támogatjuk a javasolt reformokat, illetve a kibocsátáskereskedelmi rendszer kiterjesztését. A plafonérték szigorítása és a kibocsátási egységek elárverezésének szélesebb körű alkalmazása üdvözlendő, mivel összhangban áll a „szennyező fizet”-elvel, elkerüli az „ölbe pottyant” profitot, ösztönző erejű, és forrásokat teremt az alacsony szén-dioxid-kibocsátású létesítményekhez és termékekhez, valamint támogatja az innovációt. Tekintettel arra, hogy mind Európában, mind a fejlődő országokban hatalmas beruházásokra lesz szükség az átalakítások megvalósításához, az EGSZB sürgeti, hogy a kibocsátási egységek elárverezéséből származó bevétel – az Európai Bizottság által javasolt 20 % helyett – legalább 50 %-át fordítsák az éghajlatváltozás enyhítésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló intézkedések támogatására⁽¹⁾. Örömmel fogadjuk továbbá a Tanács és az Európai Parlament arra irányuló határozatát, hogy a légi közlekedést 2012-től felvegyék az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerébe (EU-ETS).

- nagy vonalakban támogatjuk az e rendszeren kívül eső szektorokra vonatkozó tehermegosztási javaslatokat, és arra intjük az intézményeket, hogy az ezen ágazatbeli célok megosztásának alapjáról szóló részletes megbeszélések során ne adják alább az átfogó célt⁽²⁾;

- határozottan támogatjuk a gyors előrehaladást a megújuló energiák terén. Ha 2020-ig 20 %-ra sikerülne növelni a megújuló energiák arányát, az megfelelő kezdőlépés lenne ahhoz, hogy 2050-ig sokkal magasabb szintet érjünk el⁽³⁾;

- sajnáljuk, hogy az energiahatékonyság alapvető kérdése, ahol a 2020-ig elérendő 20 %-os növelési célkitűzés nem kötelező, úgy tűnik, a megérdemelnél kisebb figyelmet kap, ami világosan kiderül a nemzeti energiahatékonysági tervekről szóló európai bizottsági jelentésből. A tagállamok többsége nem készült el időben nemzeti tervével, a tervek színvonalát változó, és némelyikükből egyértelműen hiányzik az ambíció, holott gyakran jelentős energiahatékonyság érhető el aránylag alacsony induló beruházási költségek és igen rövid megtérülési idő mellett⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Lásd a 2008. július 9-én elfogadott, CESE 1201/2008. sz. EGSZB-véleményt.

⁽²⁾ Lásd a 2008. július 9-én elfogadott, CESE 1202/2008. sz. EGSZB-véleményt.

⁽³⁾ Lásd a 2008. szeptember 17-én elfogadott, CESE 1511/2008 sz. EGSZB-véleményt.

⁽⁴⁾ Lásd a 2008. szeptember 17-én elfogadott CESE 1513/2008 sz. EGSZB-véleményt.

– bár üdvözljük az Európai Bizottság által a szén-dioxid elkülönítésére és tárolására (CET) javasolt jogi keretet, attól tartunk, hogy a tervezett demonstrációs projektekre szánt finanszírozást nem elég gyors ütemben bocsátják rendelkezésre, és hogy az ipari méretekben történő alkalmazás túl lassan érik be, holott létfontosságú lesz, ha egyes országok még hosszú évekig kénytelenek főként a kőszénre és más fosszilis energiaforrásokra támaszkodni ⁽⁵⁾.

4.5 Az Európai Unió komolyan bízik abban, hogy a szükséges kibocsátáscsökkentés elérésének fő eszköze saját kibocsátáskorlátozási és -kereskedelmi rendszere lesz, és ebbe jelentős politikai tőkét is fektetett. Az ETS mára a világ legnagyobb kibocsátáskereskedelmi rendszere lett, és 2012 után várhatóan tovább növekedik. Kezdetben csak korlátozott hatást gyakorolt az európai kibocsátásokra, mivel a plafonértékek és a kvóták eredetileg nagyvonalúan lettek meghatározva, és ennek eredményeképpen a szén-dioxid-kibocsátási egységek ára nagyon alacsony lett. A plafonértékek szigorításával a kibocsátási egységek ára emelkedik, és ha ez a fosszilis üzemanyagok árát növelő tényezővel párosul, az valószínűleg még erőteljesebb hatást gyakorol az európai villamosenergia-termelésre és egyéb iparágakra.

4.6 Általában úgy véljük, hogy a kibocsátáskereskedelmi rendszer megerősítése kedvező hatást gyakorol majd az európai üzleti vállalkozásokra és a foglalkoztatásra azáltal, hogy ösztönzi az energiahatékonyabb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású eljárások és termékek gyors fejlesztését, amelyek a jövőben piacvezetők lesznek. Ez nemcsak munkahelyeket teremt, hanem csökkenti Európa importfüggőségét is, és ezáltal növeli az energiabiztonságot.

4.7 Bár mind ez idáig az Unió első volt ezen a téren, mostantól kulcsfontosságú célkitűzésként kell kezelni annak ösztönzését, hogy az Egyesült Államok és más országok kereskedelmi rendszert alakítsanak ki, majd az összes rendszert összekapcsolják, hogy egy közös globális kibocsátási piacot alkoszanak. Egy valóban globális kibocsátási piac kialakítása nagy szerepet játszhatna annak biztosításában, hogy az egész világon a leghatékonyabb és a leginkább költséghatékony módon csökkentsék a szén-dioxid-kibocsátást. Határozottan támogatjuk az ICAP (International Carbon Action Partnership – nemzetközi partnerség a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó fellépésért) kezdeményezést, melynek célja az, hogy a világ különböző térségeiben létrehozott kereskedelmi rendszerek egy egységes világpiac kialakulása irányában, egymással összhangban fejlődjenek. Az egész világon érvényes kibocsátási plafonértékek rendszerében formálódó nemzetközi kibocsátási piac kialakulásával csökkenteni kell annak kockázatát, hogy egy csak Európában alkalmazott kereskedelmi rendszer megrendítse Európa versenypozícióját.

4.8 A legfontosabb ágazatokra és termékekre vonatkozó, kibocsátásuk fokozatos csökkentését biztosító részletesebb terveket és stratégiákat tartalmazó nemzetközi ágazati megállapodások is hasznosak lehetnek. Ezt azonban csak a nemzetközi megállapodás eredményeként vállalt határozott nemzeti célok

⁽⁵⁾ Lásd a 2008. július 9-én elfogadott, CESE 1203/2008. sz. EGSZB-véleményt.

elérését segítő eszközként, nem pedig a kötelező nemzeti célok alternatívájaként kell tekinteni, hiszen az elmúlt húsz év tapasztalatai alapján az önkéntes ágazati megállapodások ezen a téren önmagukban túl kevés eredménnyel járnak, ezek is túl későn érnek be, és a megállapodások betartását lehetetlen garantálni.

4.9 A közlekedés tekintetében megerősítjük azt a véleményünket, hogy a hosszú távú közlekedési stratégia első lépése a kereslet mozgatórugóinak és annak alapvető átértékelése, hogy a területtervezéssel, az infrastruktúrával és a tömegközlekedéssel kapcsolatos politikák az idők során hogyan szoríthatják vissza és vagy akár csökkenthetik a közlekedési kereslet megállíthatatlan növekedését. A tervezésnél nem indulhatunk ki abból, hogy a forgalom növekedése elkerülhetetlen, és hogy a közlekedési ágazattól eredő kibocsátások csökkentésének egyetlen lehetséges módszerét, legyenek mégoly fontosak is, az üzemanyagipar és a motortervezés technológiai fejlesztései jelentik.

4.10 A technikai intézkedéseket illetően úgy véljük, hogy a gépjárművek kibocsátáscsökkentésére vonatkozó szigorú célkitűzéseket nemcsak rövid távra kell meghatározni (120 g CO₂/km 2012/2015-ig), hanem középtávrá is, 2020-ig további jelentős kibocsátáscsökkentésre törekedve ⁽⁶⁾. Ugyanakkor külön támogatni kellene a kibocsátásmentes, elektromos vagy hidrogénmeghajtású járművek fejlesztését és mielőbbi bevezetését.

4.11 Az Európai Bizottság álláspontjához képest kevésbé vagyunk meggyőződve a közlekedésre vonatkozó 10 %-os bioüzemanyag-célkitűzés megvalósíthatóságáról. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentési potenciáljukat illetően a legtöbb bioüzemanyag kapcsán felmerülő problémákra, valamint előállításuk környezeti és társadalmi hatásaira tekintettel az Európai Bizottság által javasoltaknál szigorúbb fenntarthatósági kritériumokat kell megállapítani annak biztosítása érdekében, hogy a bioüzemanyagokat csak ott vesszék be, ahol valódi és jelentős nettó szén-dioxid-kibocsátáscsökkentést eredményeznek, és nem helyezik elfogadhatatlan nyomás alá a mezőgazdaságot és az élelmiszer-termelést. Ezenfelül a gazdasági megfontolások egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy a biomassa hő- és áramtermelési célra való felhasználása (legalábbis most és a közeljövőben) sokkal hatékonyabb, mint bioüzemanyagok formájában történő alkalmazása.

4.12 **A 30 %-os cél elérését szolgáló további intézkedések.** Úgy véljük, hogy ha az intézkedéscsomag 2008 végéig elfogadásra kerül, és végrehajtása azonnal, 2009-ben megkezdődik, az megfelelő garanciát jelenthet arra, hogy az EU 2020-ig teljesítse a 20 %-os kibocsátáscsökkentési célt.

4.13 Kétségeink vannak azonban afelől, hogy a 30 %-os célkitűzés 2020-ig történő eléréséhez elegendő lehet az, hogy az intézkedéscsomag egyes elemeiben ambiciózusabb célkitűzéseket határozzunk meg, illetve fokozzuk a CDM-egységek alkalmazását, ahogy az Európai Bizottság jelenlegi javaslatai sugallják. Úgy véljük, az ambiciózusabb célkitűzések eléréséhez valószínűleg mind európai, mind tagállami szinten átfogóbb és szélesebb körű intézkedésekre lesz szükség.

⁽⁶⁾ Lásd a 2008. szeptember 17-én elfogadott, CESE 1500/2008 sz. EGSZB-véleményt.

4.14 Az európai szintet illetően javasoljuk, hogy a második intézkedéscsomag lehetséges új elemei között szerepeljenek az alábbiak:

- több szabályozási és normameghatározó jellegű fellépés ahhoz, hogy az összes főbb ágazat és termék tekintetében előmozdítsák az energiahatékonyságot,
- további intézkedések a megújuló energiák fejlesztésének és bevezetésének felgyorsításához,
- az elektromos vagy hidrogénmeghajtású járművek fejlesztésének fokozott támogatása,
- a kibocsátáskereskedelmi rendszer kiterjesztése a hajózásból eredő kibocsátásokra (kétségeink vannak afelől, hogy a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet keretében jelenleg folyó tárgyalások elég gyorsan elegendő eredménnyel járnak.)
- a terhek közös vállalásáról szóló megállapodás értelmében több közös erőfeszítés megtétele ambiciózusabb nemzeti kibocsátáscsökkentési célkitűzések elfogadására.

4.15 A tagállami szintet illetően az EGSZB úgy véli, ahhoz, hogy a terhek közös vállalásáról szóló megállapodás keretében ambiciózusabb egyéni célokat lehessen elérni, a tagállamoknak és politikai vezetőiknek sokkal többet kell tenniük azért, hogy a nagyközönséget, a vállalkozásokat, a szakszervezeteket és egyéb civil szervezeteket partnerként bevonják a közös erőfeszítésekbe.

- A polgárokat arra kell bátorítani és ösztönözni, hogy maguk is részt vegyenek a folyamatban, például otthonaik energiahatékonyságának javításával, környezetbarátabb energiaformák használatával a világítás és a fűtés terén, energiahatékonnyabb termékek és szolgáltatások vásárlásával, illetve mindennapi utazásaik és vakációik környezeti hatásainak csökkentésével. Álláspontunk szerint a nagyközönség és a civil szervezetek növekvő hányada készen állna és hajlandó volna aktívan cselekedni, ha – megfelelő ösztönzőkkel kísért – határozott és hatékony politikai iránymutatást kapna arra nézve, hogy mit várnak el tőle.
- Számos helyi és regionális önkormányzati testület határozott elképzelésekről és bátor politikai vezetői képességről tett tanúságot e kérdésben. Bátorítani és ösztönözni kell őket a továbbhaladásra.
- Hasonló ösztönzők szükségesek a vállalkozások számára is a további eredményekhez. Arra kell bátorítani és ösztönözni őket, hogy folyamatosan javítsák tevékenységük energiahatékonyságát, és energiaszükségeiket alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiaforrásokból elégítsék ki. A szabályozást módszeresen és szigorúan az összes termék és szolgáltatás energiateljesítményének növelésére kell felhasználni. Az építőipart kötelezni kell arra, hogy mind az építési folyamat során, mind az épületek használata során sokkal jobb energiahatékonyságot érjenek el.
- A szakszervezetekre is fontos szerep vár e folyamatban. Számos tagjuk az energiahatékonyság javításának és a hasznos

információk terjesztésének élharcosa, és potenciális hozzájárulásukat el kell ismerni és támogatni kell. A szakszervezeteknek is teljes mértékben el kell kötelezniük magukat az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású ipar és gazdaság kialakításának folyamata mellett. Megfelelő irányítás mellett az új termelési formák éppolyan szintű foglalkoztatást biztosíthatnak, mint a hagyományos, nagy szén-dioxid-kibocsátással járó termelési módok, eközben azonban megfelelő munkakörülményeket is biztosítanak.

4.16 Az EU nemzetközi hitelének növelése érdekében különösen fontos, hogy minden egyes tagállam mindent megtegyen annak érdekében, hogy ne csak a 15 tagú EU-ra együttesen vonatkozó átfogó kiotói célok teljesüljenek, hanem a 2012-re vállalt egyéni célkitűzések is. A kiotói célkitűzések elérése felé tett előrelépésről szóló legutóbbi európai bizottsági jelentés⁽⁷⁾ kijelenti, hogy csak az EU-15 három tagállama éri el várhatóan célkitűzéseit a meglévő hazai politikák alkalmazásával, ezenkívül előreláthatóan csak nyolc tagállam éri el célkitűzéseit, „figyelembe véve a már tárgyalás alatt álló kiegészítő hazai politikák és intézkedések, a kiotói mechanizmusok és a szénelnyelők alkalmazásának hatását”. Három tagállam valószínűleg nem tudja elérni kiotói célkitűzéseit. Ezenfelül a kiotói rugalmas mechanizmusból származó kreditegységek, különösen a CDM-egységek széles körű felhasználása azt mutatja, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású életmódot folytató társadalom alapvetően fontos kialakulásáig számos tagállamnak még hosszú utat kell megtennie.

5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás (2. alapkő)

5.1 Még ha a jövőben sikerrel lépünk is fel a globális kibocsátások csökkentése érdekében, az eddigi kibocsátások miatt a globális felmelegedés a következő évtizedekben várhatóan fokozódni fog. Az EGSZB egyik korábbi véleményében már kifejtette álláspontját az *Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz Európában* című európai bizottsági zöld könyvről⁽⁸⁾. Összefoglalva az EGSZB úgy véli, hogy az Uniónak átfogó stratégiát kell kidolgoznia az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, amelynek keretében minden tagállamnak saját részletesebb nemzeti alkalmazkodási tervet kell kidolgoznia. Az alkalmazkodás kérdését kiemelt prioritásként kell kezelni a kutatás és elemzés, a költségvetések és a beruházási programok és egyéb intézkedések terén is. Reméljük, hogy a 2008 őszére várható, alkalmazkodásról szóló fehér könyvben az Európai Bizottság olyan részletes intézkedéseket javasol, amelyek előrelépést hoznak e területen.

5.2 Számos Unión kívüli, fejlődő régiót már eddig is súlyosan érintett az éghajlatváltozás, és a jövőben ez várhatóan fokozódni fog, miközben kevesebb forrással rendelkeznek a hatások kezelésére. Éppen ezért az EU-nak és a többi OECD-országoknak elsődleges feladata, hogy még több pénzügyi és egyéb segítséget nyújtson a világ különösen sebezhető régiói számára a klímaváltozás hatásainak kezeléséhez. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdéseket minden fejlesztési politikába be kell építeni.

⁽⁷⁾ COM(2007) 757 végleges.

⁽⁸⁾ HL C 120., 2008.5.16., 38. o.

5.3 Jelentős erőfeszítéseket kell tenni továbbá a fejlődő világ tartamos erdőgazdálkodásának támogatása és azon kereskedelmi nyomás enyhítése érdekében, amely miatt a világ éghajlati rendszerének számos pontján továbbra is nagy területű erdőirtás folyik. Az EGSZB jelenleg külön véleményt dolgoz ki az éghajlatváltozásról és az erdészetről.

6. Technológiafejlesztési és -átadási intézkedések (3. alapkő)

6.1 Az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való sikeres áttérés érdekében a világnak új ipari forradalmat kell végrehajtania. Jelentős mértékben fokozni kell a „tisztább” energia-előállítási formák és a kibocsátott szén-dioxid és egyéb üvegházhatású gázok befogására alkalmas új technológiák alkalmazását, illetve erőteljesen ösztönözni kell a hatékonyabb és kisebb energiaigényű termékeket és fogyasztási mintákat. Mindez az állami és a magánszektorban folyó releváns kutatási programok, valamint az ipar áthangolására, illetve a termékek és szolgáltatások átalakítására szolgáló főbb beruházási programok jelentős fokozását igényli. Számos fontos technológia már most is rendelkezésre áll, csak a jelenleginél sokkal szélesebb körben kellene őket alkalmazni.

6.2 Az Unión belül a fenti célok érdekében átcsoportosításokra lesz szükség az EU és a kormányok kiadási programjaiban a megfelelő kutatás, fejlesztés és beruházások támogatására. Egyúttal adózási és egyéb ösztönzőket kell kialakítani a vállalkozások és egyéb szereplők számára a szükséges beruházások megvalósítása érdekében.

6.3 Meg kell állapítani, milyen típusú technológiák és szolgáltatások a legalkalmasabbak a feltörekvő gazdaságok, illetve fejlődő országok megfelelő segítésére, hogy folyamatos fejlődésüket fenntarthatóbb és kisebb szén-dioxid-kibocsátású pályán tartsák, támogatva e technológiák megfelelő feltételek mellett történő átadását. Amennyiben sikerül olyan új technológiákat azonosítani, amelyek különösen hasznosak lehetnek a fejlődő országok éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodása és jövőbeli fejlődésük környezeti hatásának enyhítése terén, meg kell találni a módját e technológiák elérhető feltételek mellett történő, gyors és széles körű elterjesztésének. Megjegyzendő, hogy egyes szükséges technológiák ötletgazdái, illetve fejlesztői maguk a feltörekvő gazdaságok. A technológiaátadást nem egy északról délre tartó egyirányú útként, hanem a világban bárhol fellelhető kulcs-technológiák gyors globális elterjesztésének eszközeként kell felfogni.

6.4 Az EGSZB sürgeti az Európai Uniót, hogy partnereivel együttműködésben sürgősen tárja fel, hogyan lehet a legmodernebb és legalacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású technológiákat gyorsan és megfizethető áron hozzáférhetővé tenni a fejlődő világ számára, különös tekintettel az energiaágazat, a nagy energiaigényű iparágak és a közlekedési ágazat technológiáira, illetve – amint a megfelelő technológia rendelkezésre áll – a szén-dioxid megkötésére. Azok az országok, amelyek villamosenergia-termelésükhöz valószínűleg a továbbiakban is erősen

függenek a széntől, segítségre szorulnak a legújabb tisztaszen-technológiák használata és a szén-dioxid-leválasztási technológia rendelkezésre állását követő mielőbbi alkalmazása tekintetében.

6.5 Az ilyen technológiaátadási segítség révén az érintett fejlődő országok képessé válhatnak arra, hogy fejlődésüket alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású pályára állítsák, mint egyébként tennék; ennek érdekében ésszerű volna, ha bizonyos keretek között megfelelő kötelezettségvállalásokat lehetne megkövetelni a szóban forgó fejlődő országoktól arra nézve, hogy maguk is lépéseket tesznek kibocsátásuk potenciális növekedésének megfékezése érdekében.

6.6 Az éghajlatváltozásról szóló tárgyalásokkal párhuzamosan az Uniónak és az Egyesült Államoknak új kezdeményezést kellene szorgalmaznia, amely a klímabarát termékek és szolgáltatások kereskedelmének a WTO keretein belüli liberalizációjára irányul. Ezt a kezdeményezést úgy kellene megtervezni, hogy a fejlett és a fejlődő országoknak, valamint a feltörekvő gazdaságoknak is előnye származzon a liberalizációból, például azáltal, hogy előmozdítják a környezetvédelmi technológiák és szolgáltatások (tovább)fejlesztését a fejlődő országokban.

7. A káros hatások mérséklését és az alkalmazkodást célzó finanszírozás és beruházások bővítése (4. alapkő)

7.1 A fejlődő országoknak jelentős segítségre lesz szükségük a fejlett világ részéről, hogy kivehessék a részüket az éghajlatváltozás jelentette kihívás leküzdéséből, anélkül hogy fejlődési céljaikról le kellene mondaniuk. Különösen fontos, hogy a fejlődő világ a jövőben a lehető legkisebb szén-dioxid-kibocsátással járó fejlődési utat kövesse, és ne ismétlje meg azt a rendkívül nagy kibocsátású termelésre támaszkodó utat, amely Észak fejlődését jellemezte (és rossz irányba vitte).

7.2 A klímaváltozás által legsúlyosabban érintett fejlődő országok, amelyek emellett a legcsekélyebb saját forrásokkal rendelkeznek a folyamathoz való alkalmazkodáshoz, szintén különösen segítségre szorulnak. Jelentősebb támogatási programokra lesz szükség a partvédelem, az árvízmelegedés, az aszálykárenyhítés, a mezőgazdasági szerkezetátalakítás, az új közegészségügyi szükségletek terén, továbbá más területeken is.

7.3 Az EGSZB üdvözli, hogy Balin valamennyi ország elismerte: az átmenethez új és kiegészítő forrásokra, valamint beruházási csatornákra és mechanizmusokra lesz szükség. A fejlett világ azonban – tisztelet a kivételnek – nem büszkélkedhet azzal, hogy mindig betartotta volna arra vonatkozó ígéreteit, hogy kiegészítő erőforrásokat biztosít fenntartható fejlesztési célokra. Ezúttal a valóban kiegészítő erőforrások mozgósítása és felhasználása az egész világ érdekében létfontosságú.

7.4 Az EGSZB tudomásul vette, hogy az UNFCCC és egyéb elemzők szerint köz- és magánforrásokból évi több százmilliárd dollárnyi összegre lesz szükség, miután a programok teljesen felfutnak. Megítélésük szerint az UNFCCC-nek, az Európai

Bizottságnak és/vagy az OECD-nek és a nemzetközi pénzügyeseknek sürgős lépéseket kell tenniük a szükségletek pontosabb meghatározása, illetve a szükséges biztosítékok és kötelezettségvállalások megszerzése érdekében, hogy a megfelelő források rendelkezésre álljanak, és az elindított programok valóban döntő mértékben enyhíteni tudják az éghajlatváltozás globális problémáját. A kibocsátáskereskedelmi rendszer későbbi szakaszaiban folytatott kvótaárverésből származó bevételek új forrást jelenthetnek, önmagukban azonban valószínűleg nem tudják fedezni az összes tennivaló költségeit.

7.5 A CDM bizonyos mértékű sikert könyvelhet el azon a téren, hogy új forrásokat irányított az I. mellékletben nem szereplő országokban tett megfelelő beruházások támogatására. A projektek elosztásakor azonban Kína és más feltörekvő gazdaságok aránytalanul nagy hangsúlyt kaptak, és sokszor komoly kételyek merültek fel a projektek hozzáadott értékével és színvonalával kapcsolatban. A projekt-jóváhagyási kritériumokat mindenképpen szigorúan érvényesíteni és ellenőrizni kell, ha azt akarjuk, hogy a mechanizmus eredményesen biztosítsa, hogy a program működése. A jövőben a CDM-nek előnyben kell részesítenie azokat a projekteket, amelyek jelentősen hozzájárulnak nemcsak a kibocsátások csökkentéséhez, hanem a gazdaságok alacsony szén-dioxid-kibocsátásúvá való átalakításához is. A feltörekvő gazdaságokban például nem érdemes továbbra is olyan egyszerű energiahatékonysági projekteket finanszírozni („alacsonyra tett léceket átugorni”), amelyeket az adott ország magától is megvalósítana. Ezen országok esetében az „ágazati CDM-ek” – lehetőleg veszteséget kizáró célokkal párosítva (*) – működőképes lehetőséget jelenthetnek.

7.6 Az EGSZB javasolja, hogy az Unió és a többi érintett fél sürgősen vizsgálja meg, hogyan lehet e rendszer hiányosságait a következő időszakban kiküszöbölni, és miként javítható e program működése. A jövőben a CDM-nek előnyben kell részesítenie azokat a projekteket, amelyek jelentősen hozzájárulnak nemcsak a kibocsátások csökkentéséhez, hanem a gazdaságok alacsony szén-dioxid-kibocsátásúvá való átalakításához is. A feltörekvő gazdaságokban például nem érdemes továbbra is olyan egyszerű energiahatékonysági projekteket finanszírozni („alacsonyra tett léceket átugorni”), amelyeket az adott ország magától is megvalósítana. Ezen országok esetében az „ágazati CDM-ek” – lehetőleg veszteséget kizáró célokkal párosítva (*) – működőképes lehetőséget jelenthetnek.

7.7 A magánszféra alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású termelési módokba való jelentős beruházásai kulcsfontosságú szerepet játszanak majd a világ valamennyi régiójában. Az Unió és a nemzeti kormányok által hozott intézkedések kiemelt céljának kell tekinteni, hogy a magánszférát hasonló beruházásokra ösztönözzék.

7.8 A költségek és a szükséges beruházások az elkövetkező ötven év során több ezermilliárd dollárra rúgnak majd. Ez óriási összeg. A világ fosszilisenergiaforrás-készleteinek szűkösebbé válásával és az árak emelkedésével azonban egyre nagyobb szükség van ilyen beruházásokra. Tehát az éghajlatváltozástól teljesen függetlenül is gazdasági szempontból egyre fontosabb lesz a fossziliztól eltérő, különféle üzemanyagok alkalmazása és a fennmaradó erőforrások hatékonyabb felhasználása. A biztonsági megfontolások is ugyanebbe az irányba mutatnak, mivel mind a fosszilis energiaforrások szűkössége, mind a már most végbemenő éghajlati változások az instabilitás és konfliktusok forrásaként a világ számos térségében komoly veszélyt jelentenek.

(*) Veszteséget kizáró célok: Egy bizonyos mennyiségű kibocsátáscsökkentés vállalása; amelynek be nem tartása szankciókkal nem jár, túlteljesítése esetén pedig a kreditegységek értékesíthetők.

7.9 Ebből a szemszögből nézve az éghajlatváltozásra való azonnali reagálás igényére nem a világgazdaságra nehezedő újabb teherként, hanem egyszerűen annak újabb nyomós okaként kell tekinteni, hogy az amúgy is szükséges gazdasági és ipari szerkezetátalakítás minél gyorsabban haladjon. Amikor a kőolaj ára hordónként 60 USD volt, a Stern-jelentés az éghajlatváltozás kezelése érdekében az elkövetkező ötven évben meghozandó intézkedések költségeit a világ GDP-jének legfeljebb 1 %-ára becsülte. Most, hogy a kőolaj ára jóval meghaladja a hordónkénti 100 dollárt, a megújuló energiákba és a különféle hatékonysági intézkedésekbe történő beruházások üzleti szempontból már sokkal vonzóbbnak tűnnek. Ugyanezen az alapon az éghajlatváltozás kezelését szolgáló intézkedések nettó többletköltségei valószínűleg sokkal alacsonyabbak lesznek, egyes alkalmazások esetében akár negatívba is fordulhatnak, ami arra utal, hogy az éghajlatváltozással szembeni eredményes fellépés az elkövetkező években valószínűleg jelentősen növeli a világgazdaság számára.

7.10 Az éghajlattal kapcsolatos kihívásokra való megfelelő válaszadást ezért nem a gazdasági növekedést visszafogó óriási, nyomasztó és terhes köteletségnek kell tekinteni, hanem lehetőségnek arra, hogy a következő gazdasági és ipari forradalom elővasárai legyünk. Az EU mindig vezető pozíciót foglalt el az éghajlatváltozásról szóló politikai vitában. Még többet kell azonban tennie azért, hogy ebből az előremutató politikai álláspontból ugyanilyen aktív és lendületes üzleti környezetet alakítson ki, amely arra ösztönzi az európai vállalkozásokat és társadalmakat, hogy befektessék az ahhoz szükséges forrásokat, hogy a világelső és a verseny nyertesek között legyenek a jövő alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságában.

7.11 Egyes elemzők szerint új Marshall-tervre van szükség, és úgy véljük, a hasonlat helyesen érzékelteti a kihívás és a szükséges erőfeszítések nagyságát. A Marshall-tervhez hasonló léptékű jövőképre van szükség arról, hogyan egyesíthetik erejüket a világ országai egy közös veszéllyel szemben, miközben a legerősebb és leggazdagabb országok saját példájukkal mutatják az utat, és megadják a tőlük telhető legbőkezőbb segítséget a többieknek.

7.12 A nemzeti és az összes többi szinten minden szerv fellépésére, valamint a különféle vállalkozások, a fogyasztók és a nagyközönség közreműködésére is szükség van.

8. Következtetések

8.1 Az éghajlatváltozás már folyamatban van, következményei pedig már világszerte jelentkeznek. Az elkövetkező néhány év során ezek a problémák várhatóan súlyosbodni fognak, mivel az üvegházhatású gázok koncentrációja növekszik, a hőmérséklet pedig gyorsabban emelkedik. Sürgős intézkedésekre van szükség világszerte annak érdekében, hogy a gázkibocsátások 2020-ig történő csökkentése terén ambiciózus célok kerüljenek

kitűzésre és végrehajtásra, jelentősebb csökkentéshez vezetve az ezt követő években. Minél korábban kerül sor a csökkentésre, annál kedvezőbb lesz ennek hatása a hőmérsékletnövekedés ütemének lassítása terén.

8.2 A fejlett országok egy főre jutó kibocsátása jóval magasabb, mint a világ más részén, ezért meg kell erősíteniük az ezek csökkentésére irányuló szándékaikat és intézkedéseiket. Európának garantálnia kell, hogy teljesíti jelenlegi, 2012-re szóló kötelezettségeit, majd 30 %-os csökkentést kell vállalnia 2020-ig – tehát a legmagasabb értéket. Annak érdekében, hogy valóban hitelesek legyenek ezek a törekvések, további csomagra van szükség, mely komoly és realiztikus intézkedésekből áll. Így garantálható, hogy Európa teljesíteni tudja majd ezeket a célkitűzéseket, illetve így tervezhetőek meg már most a 2020 utáni további csökkentések.

8.3 A fejlődő országokat is be kell vonni, és külön erőfeszítést kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy a feltörekvő gazdaságokban a leginkább energiaigényes ágazatok olyan termelési módokat alkalmazzanak, amelyekre a lehető legnagyobb energiahatékonyság és a lehető legkisebb szén-dioxid-kibocsátás jellemző. Ezeknek az országoknak a fejlett világ jelentős, célirányos segítségére lesz szükségük.

8.4 Mihamarabb ki kell alakítani az eljövendő másfél év nemzetközi tárgyalásai során elérendő globális megállapodás

paramétereit, hogy a politikai erőfeszítéseket a kihívás kommunikálására, illetve arra lehessen összpontosítani, hogy világszerte, a társadalom minden rétegétől megszerezzük a végrehajtandó változásokhoz szükséges támogatást, bizalmat és elkötelezettséget. Ezt a megállapodást nem lehet zárt ajtók mögött megkötni – a társadalom minden részét be kell vonni a folyamatba. Az éghajlatváltozás csökkentését célzó intézkedéseknek reálisnak, gazdasági és szociális értelemben helytállóknak és az előirányzott határidő alatt megvalósíthatónak kell lenniük.

8.5 A szükséges globális átalakulás mértéke az elmúlt kétszáz évben lezajlott ipari forradalomhoz hasonlítható, amikor is a fosszilis tüzelőanyagokban rejlő energiát hasznosították az emberi társadalom termelési kapacitásának és eredményének erőteljes fokozása érdekében. A világnak most újabb ipari forradalomra van szüksége a fosszilis tüzelőanyagok egyéb energiátípusokkal való helyettesítése és az energiahatékonyság maximalizálása érdekében, hogy a termelést és a növekedést azonos szinten tarthassuk, de közben ne szennyezzük a légkört elfogadhatatlan mértékű üvegházhatásúgáz-kibocsátással. Igen komoly beruházásokra van szükség; a szabályozásokat, adókat és egyéb gazdasági eszközöket megfelelő módon és célirányosan meg kell változtatni. Jelentős változásra van szükség a gazdasági magatartásban és az egyéni életmódban is. Mindenkinek meg kell értenie a kihívás lényegét, és el kell köteleznie magát a szükséges változások mellett.

Kelt Brüsszelben, 2008. szeptember 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS
